

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

IX. De Superbia, Ambitione, & inani Gloria. Icon superbi. Dignitatum
vanitas, & pericula. Tumoris mala, & alexipharmaca.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

non hominibus tantum, sed & ipsi Deo. Frustra igitur salutem speras, nisi excusso torpore generosos assumas spiritus, & acrioribus stimulis ad magna te cogas. Ut avis ad volatum, ita homo nascitur ad laborem: & ut desint labores pro Deo assumpti, satis cuique poenarum imponit mundus. Quantum ille laborat, ut divitias consequatur? Quantum ille patitur, ut ad optatam perveniat dignitatem? Magno vitia coluntur. Quod si fugacia bona tanto sudore mercaris; cur non parem adhibes diligentiam, ad felicissimam aeternitatem comparandam? Ah! pudeat segnem esse in re tanti momenti. Brevissimus labor est; merces aeterna. Nihil est tam arduum & tam difficile, quod mens humana, Deo duce, non vincat. Fortiter aude; & difficultatum spectra disparebunt. Quicquid sibi animus imperavit, obtinuit. Age quod potes; omnia poteris. Adjuvat facientem Deus.

C A P I T U L U M IX.

*De Superbia, Ambitione, & inani Gloria.
Icon superbi. Dignitatum vanitas, &
pericula. Tumoris mala, & alexipharmaca.*

1. **S**uperbia, ambitio, & inanis gloria cognata sunt vitia; è quibus, tanquam Oceano, omnium malorum flumina oriuntur. Nam cum sibi pro fine propriam excellentiam proposuit homo, huc omnia dirigit, spreto Dei cultu, neglecta hominum reverentia. Et si illi aditus ad gloriam non patet, nisi per scelera; per scelera ad gloriam ibit: viamque sibi ad praetensum decus aperiet, per dolos, & fraudes, proximique ruinam, & eandem. Superbus, Deo odibilis, humano generi intolerabilis, omnia studia, & opera sua ad captandam hominum laudem inflectit. Se gradu potiori dignum putat, sibi in illo maxime complacet. Majora viribus temere aggreditur, omnibus negotiis se ultrò ingerit, se ipsum impudenter extollit, ceteros aspernatur. Callidè simulat humilitatem, ut à se removeat ambitionis suspicionem. De gradu dejectus, omnia querelis implet, suscitaturque rixas, & odia. Erga inferiores ferum se & truculentum exhibet: erga superiores assentator est, quovis mancipio timidior, & obsequentior. Bona, si quae habet, non Deo, ut par est, sed sibi arroganter attribuit. Affectat in omnibus videri; deque rebus altissi-

mis, quas ignorat, quasi ex propria experientia, subtiliter differit. Aliorum facta curiosè inquirat, temerè iudicat, severè damnat: auget vitia, laudem imminuit. In sermone & incessu fastum quendam praese fert, aliorumque contemptum. Odit correctionem; respuit consilia, monitis non acquiescit. Bona sibi opinatur adesse, quibus caret: & quae habet, multò majora sibi fingit, quàm sint. Idèò indignatur, & ad pessima quæque flagitia se dejicit, si cæteris tanquam dignior non praefertur, si se & sua negligi suspicetur. Fluctuat cor ejus perpetuis motibus; quia cum honor, quem cupit, in aliena sit potestate, necesse est illum turbidis affectibus continuè agitari. *Initium omnis peccati est superbia.*

2. Pone in statera, si sapias, & compara cum minima aeternae felicitatis particula, quaecumque tibi optanda in hoc saeculo videntur, regna, imperia, Orbem denique totum; excutiet illa suo pondere mundum universum cum pompis suis, tanquam folium, quod vento rapitur. Erige te ergò ad aeterna; & te dignum fac caelo, cui natus es. Excute superbas tuæ excellentiae cogitationes & te veris bonis metire. Si te Caesar adoptasset in filium; quis ferret supercilium tuum? Nunc autem Dei filius es. Christi sanguine redemptus. Cur non cogitas originem tuam? cur te abjicias ad terrena, tuo genere prosus indigna? Ad caeli & siderum dominatum te vocat Pater: ad possessionem semper duraturam. Hic ingentes sume animos, hanc promissione extolle, ab hoc Patre nobilitatem tuam jacta, ad ejus similitudinem mores tuos compone. Haec est via, quae ad veram gloriam perducit.

3. Quid sunt sceptræ, quid coronæ? Fulgidæ compedes, & clara miseria; quae si plenè hominibus nota esset, nunquam de solio litigarent. Plura essent regna, quàm reges. Magna servitus est, magna fortuna. Isti, quos vulgus beatos censeret, longè aliter de se sentiunt: nam gravior ipsis incumbit felicitas, quae graves illos populo reddit. Tunc laudant otium lenè, & sui juris. Tunc odio est illis fulgor, quem prius admirabantur. Tunc attoniti & trementes de terrenorum vanitate philosophantur. Tunc mortem formidant, & tremendum Dei iudicium: ante cujus conspectum nihil proderit tanto studio quaesita dignitas, tot parta sudoribus, & empta sanguine. Sic igitur vive, ut securum te inveniat illud tribunal. Qui nunc humiliatur, tunc exaltabitur.

4. Insanis, si te putas adepta dignitate securum, & quietum fore. Quod olim licuit, jam non

non licebit: minor licentia in magnis est. Quo altior fueris, eò magis vitia tua apparebunt. Non latet qui in fastigio est. Si qua tibi olim tranquillitas fuit, jam perit. Nullum tibi secretum liberum erit: nullum poteris diem ex arbitrio tuo disponere. Magni sunt ex alto casus. Frustrà requiem ibi quæris, ubi omnes periculum, & laborem, multi miserum vitæ exitum, invenerunt. Non capiunt securas dapes regie mensæ. Auro & gemmis bibuntur toxica. Quot Reges proprio sanguine solum purpurarunt? Lubrica in summo statio est; pendula omnia, & præcipitio proxima. Tutius itur per plana. Quàm magnus admirantium, & plaudentium numerus, tam magnus invidentium est. Quanti ibi insidiantium acervi, & oppugnantium? quàm intuta omnia, & suspecta; Non servis fides, non amicis, non filio, non fratri. At humi jacentem domum non intrant scelera. Securus vivit qui latet. Nullum timet, quem nemo timet.

5. Si equum videres, aut canem, inter cætera suæ speciei individua principatum assumere, numquid risum cohibere posses? Tu verò majori cachinno dignus es, si super reliquos homines te extollis; quòd ditior aliis, seu potentior sis. *Quid superbis terra, & cinis?* Nemo efferrì potest nisi ex proprio bono. Quid est autem tuum bonum, si omnia à Deo accepisti? Nihil tuum nisi peccatum. Quod si omnia accepisti, illi redde gloriam, qui tibi bona sua largitus est. Numquid equus equo præfertur; quia multum pabuli habet, & multum hordei; quia frænum aureum, & gemmata ephippia? Nequaquam; sed qui celerior est, alium antecellit. Ita homo, ni stultus sit, gloriam ex eo non quæret, quod est extra se. Sed melior, inquis, sum, & nobilior cæteris. Si hoc dicis, omni honore indignus es; quia nemo dignè honoratur, nisi vir bonus, qui honorem spernit & gloriam. Vera nobilitas nescit extolli; & ubi vitæ splendor est, ibi quoque modestia reperitur. Maxima sublimium gloria est, quàm maxime se submittere.

6. Cognosce conditionis tuæ imbecillitatem, metire corpusculum tuum: multa reperies in te, ob quæ deprimi debeas; nihil, quo possis extolli. Noli Geometras, & Philosophos spernere: omnis terra punctus est. Quàm miserè despis, si regna in puncto statuis, & dividis dominationes. In parvo nemo magnus. Hæc terra, quam tumido incessu premis, mox te premet: nec amplius ex ea possidebis, quam frigidis & putrescentibus membris occupabis. In nunc, & in hoc nihilo ma-

gna & immortalia ædifica. Hic furores tuos, hic elatam exerce insolentiam. Dilata hic cupiditates tuas; hic acies, hic bella molire. Cùm multum insanieris, serò tandem cognosces, quàm vana dignitatum nomina, quàm fallaces honorum tituli fuerint. Vitreum est, quicquid hic lucet: dum splendet, frangitur. Magnæ arbores diu crescunt; unâ horâ extirpantur.

7. Magnum superbiæ irritamentum præcidisti, si lateas. Nemo oculis suis lautus est, nec paucorum quidem & familiarium; sed apparatus vitiorum suorum pro modo turbæ spectantis expandit. Quis eam, quàm nulli ostenderet, induit purpuram? Quis posuit secretam in auro dapem? Quis sub umbra rusticæ arboris luxuriæ suæ pompam solus explicuit? Ambitio scenam desiderat; nec ullibi potentius vires suas exerit, quàm inter hominum laudes. Apis si mel fecit, equus si cucurrit, arbor si fructum protulit, nihil ultrà quærunt: homo plausum desiderat, digitoque monstrari, & dici, Hic est. Sed si attentius consideraveris, qui sint isti, à quibus optas laudari; nihil facilius, quàm vulgi plausum, contemnes. Homines vani, & mutabiles sunt; quos sæpè dicis insanire, qui se omni horâ amentie damnant, & sua sæpè reprobant consilia. Brevis vita est & laudantis, & ejus qui laudatur, sitque id in angulo terræ, quæ punctum est: ac ne ibi quidem omnes consentiunt; nec quispiam sibi ipsi. At magnum est, laudari à posteritate: ab his nimirum, quos neque vidisti, nec unquam videbis. Cur non doles, te non fuisse laudatum ab his, qui ætatem tuam antecesserunt? Sed singe, immortales eos fore qui tui recordantur, tuique futuram immortalem memoriam: quid hoc tibi mortuo proderit? quid prodest vivo? Sæpè laudaris ubi non es, & cruciaris ubi es. Pretium cujusque rei in ipsa est: nec melior sit, si laudetur; nec deterior, si laude careat. An sol, si desint spectatores, de luce quidpiam amittit? An carebit dulcedine ficus, flos venustate, gemma nitore, nisi encomiis celebrentur? Magnum argumentum est animi ab altiori sede venientis, laudes hominum aspernari, & seipso contentum esse. Laudes perdis, si desideras: nam quid laudabile in te est? quanta est fragilitas tua, quanta miseria, quanta salutis tuæ incertitudo? Servus inutilis es, etsi omnia feceris, quæ præstare teneris. Quâ verò fronte audebis dicere, te omnia fecisse quæ debes? Time igitur, ne intès non sis; quod foris diceris: & cave, ne ea laudentur in te, ob quæ ipse displices tibi. Redde Deo, quæ

ab ipso habes, esse, vivere, intelligere: nihil supererit tibi nisi peccatum. Nihil ergo cum sis, de nihilo gloriari non potes. Incipies esse aliquid, cum te nihil esse cognosces.

C A P U T X.

De totius corporis, sensuumque exteriorum moderatione. Quantum corpori indulgendum. Castiganda oculorum licentia. Vestium luxus damnatur.

1. **H**anc sanam & salubrem vitæ formam teneto, ut corpori tantum tribuas, quantum valetudini satis est. Durius tractandum; ne animo malè pareat. Indulgendum illi, non servandum. Cibus famem sedet, potio sitim extinguit, vestis arceat frigus, domus munimentum sit adversus injurias temporum: ad alia, quæ inutilis labor, veluti ad ornamentum adjecit, subsiste pavidus, & time; his enim insidiæ adversus animam parantur. Omne honestum vile est ei, cui nimis carum est corpus, qui pro illo nimium timet. Major es, & ad majora genitus, quam ut sis vile mancipium corporis tui; quod equidem non aliter respicere debes, quam ut vinculum animi, & libertatis. Vir probus & sapiens ejus curam habet: non, tanquam propter ipsum vivat; sed quia sine illo non potest. Corpus instrumentum est animæ. Quis autem artifex, neglectâ arte, in curandis instrumentis tempus terit? Hebetis ingenii est, circâ corporis ministeria occupari.

2. Quia per sensuum fenestras mors in animam ingreditur; stude illos à terrena vita ad cœlestem traducere: eosque sensim abducito à nimia operis, quod exercent, attentione; ne se avidius rerum terrenarum delectationibus immergant. Servire sensus debent, non imperare. Oculorum inprimis castiganda licentia: nam cum celerimè videant, rerumque plurimarum imagines ad phantasiam, & inde ad mentem transmittant; gravium peccatorum semina in appetitu excitant, nisi firmâ custodiâ muniantur. Si exterioris oculi rectitudinem interioris puritas comitetur, Dei vestigia ubique impressa reperies: & cum Deum in creaturis venerari didiceris, ex his suaviter attolles animum ad divinæ Majestatis contemplationem. Mulier compta elaborata luxuria est: nunquam in ea figas obtutum; quia peribis. Comœdias, choreas, tornea-

menta, theatrales ludos ne spectes: dissipant enim mentem, & ludicris occupant curis; ut se ad cœlum erigere nequeat. Ubi errat oculus, errat affectus.

3. Auditus sensus est disciplinæ, per quem notio veritatis & sapientiæ, quasi per januam, mentem ingreditur. Sepi itaque aures providâ circumspectione; ne pro veritate mendacium, pro sapientiâ stultitia in penetralia cordis irrumpan. Claude illas oblocutionibus; claude suffurris, claude nugis & rumoribus, claude otiosis narrationibus; omnique rei, quæ nihil ad animæ profectum confert. Sicut qui audivit symphoniam, fert secum in auribus modulationem illam, & dulcedinem cantûs, etiam cum discessit: ita malus sermo, quamvis non statim officiat, semina tamen in animo relinquit, quæ diutius hærent, & ex intervallo recurrunt. Deum intus loquentem eò frequentius audies, quod rarius homines audieris. Omnia odoramenta arte confecta effœminatorum sunt, & malè audientium. Ideo, rejecto omni odore, fac ut bonis moribus suavissimam virtutum fragrantiam redeas. Gustum verò castigabis abstinentiâ, & sobrietate; Tactum cilicis, verberibus, duriori strato, aliisque asperitatibus. Satius est corpus affligere, & servare; quam noxiis blanditiis & ipsum & animam perdere in aeternum.

4. Cum ex habitu cultuque corporis internus animi status palàm fiat; ea procul à te sint, quæ solent indicium esse animi pravi & perturbati. Qui olim sapientes inter Ethnicos dicebantur, nec digitum quidem sine ratione exerere viro probo permiserunt. Tantam à te rectitudinem non exigo, sed opto: idque edico, ut abstineas à risu, à scurrilitate, à dissoluti hominis licentiâ, à manuum gesticatione, à præproprio incessu. Ut nihil in te appareat, quod possit offendere intuentes: non fordes vestium, non frontis rugæ, non motus incompoliti, non signa contemptus, seu animi abalienati, non quicquid nauseam, vel fastidium parit. Multa possunt honestè fieri, quæ non possunt honestè videri.

5. Homo nudus creatus est & non erubescibat; non enim poterat rubore eum afficere nuditas ignorata. Postquam verò peccavit, abjectâ innocentiae chlamyde, quæ satis eum tegebat; externa vestis pudori velando necessaria fuit. Sed quod olim in penam irrogatum fuit, nunc in dignitatis prærogativam transivit. Quæruntur vestimenta; non quæ tegant, sed quæ ornent, quæ alienis oculis ac libidini placeant. Index ani-